YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIMEN TUOMIO (kolmas jaosto)
7 päivänä heinäkuuta 1988 *

Asiassa 143/87,

jonka Tribunal du travail de Bruxelles (kolmastoista jaosto) on ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan mukaisesti esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle saadakseen ensin mainitussa tuomioistuimessa vireillä olevassa asiassa

Christopher Stanton,

SA belge d'assurances "L'Étoile 1905", Bryssel,

vastaan

Inasti (Institut national d'assurances sociales pour travailleurs indépendants), Bryssel,

ennakkoratkaisun ETY:n perustamissopimuksen 7 artiklan, 8 artiklan 1 ja 7 kohdan, 52 artiklan, 59 artiklan ensimmäisen kohdan, 60 artiklan kolmannen kohdan ja 65 artiklan tulkinnasta,

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

toimien kokoonpanossa: jaoston puheenjohtaja J. C. Moitinho de Almeida sekä tuomarit U. Everling ja Y. Galmot,

julkisasiamies: G. F. Mancini,

* Oikeudenkäyntikieli: ranska.

kirjaaja: johtava hallintovirkamies H. A. Rühl,

ottaen huomioon kirjalliset huomautukset, jotka sille ovat esittäneet:

- Christopher Stanton ja SA "L'Étoile 1905", edustajinaan asianajajat Jean Bayart ja Francois-Xavier de Dordolot,

- Inasti, edustajinaan J. Lejuste ja J. V. de Weirt,

- Belgian hallitus, asiamiehenään J. Buchmann,

- Euroopan yhteisöjen komissio, asiamiehinään E. Lasnet ja asianajaja F. Herbert,

ottaen huomioon suullista käsittelyä varten laaditun kertomuksen sellaisena kuin se on muutettuna 8.3.1988 pidetyn suullisen käsittelyn jälkeen,

kuultuaan julkisasiamiehen 15.6.1988 pidetyssä istunnossa esittämän ratkaisuehdotuksen,

on antanut seuraavan

tuomion

1 Tribunal du travail de Bruxelles (kolmastoista jaosto) on 11.5.1987 tekemällään päätöksellä esittänyt ETY:n perustamissopimuksen 177 artiklan nojalla kaksi ennakkoratkaisukysymystä, jotka koskevat sijoittautumisvapautta ja palvelujen tarjoamisen vapautta.

2 Nämä kysymykset on esitetty sellaisen asian yhteydessä, jossa vastakkain ovat Institut national pour l'assurance des travailleurs indépendants (jäljempänä Inasti), ja Stanton ja yhtiö, jonka toimitusjohtaja (administrateur) hän on, ja joka koskee maksujen suorittamista Belgian sosiaaliturvajärjestelmässä, joka liittyy itsenäisten ammatinharjoittajien tekemään ansiotyöhön.

3 Stanton tekee palkkatyötä Yhdistyneessä kuningaskunnassa ja suorittaa tällä perusteella maksuja Ison-Britannian työntekijöiden sosiaaliturvajärjestelmään. Hän on hakenut vapautusta kyseisten maksujen suorittamisesta kuninkaan asetuksen (*arrêté royal*) nro 38 (*Moniteur belge* 29.12.1967), jolla järjestetään itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturva, 12 pykälän 2 momentin perusteella. Tässä lainkohdassa säädetään, ettei itsenäisen ammatinharjoittajan ole maksettava maksuja, elleivät hänen itsenäisen ammatinharjoittajan ominaisuudessa saamansa tulot ole tietyn suuruisia, jos hän tämän ansiotyön lisäksi tavanmukaisesti ja pääasiallisesti tekee muuta ansiotyötä.

4 Inasti väittää sitä vastoin, että "muu ansiotyö", joka on mainittu edellä mainitussa 12 pykälän 2 momentissa ja jota on täsmennetty 19.12.1967 annetun kuninkaallisen asetuksen (*Moniteur belge* 29.12.1967) 35 pykälässä, jota asetusta on muutettu 15.7.1970 annetulla kuninkaallisella asetuksella (*arrêté royal*), koskee yksinomaan sellaista epäitsenäistä ansiotyötä, joka kuuluu Belgian sosiaaliturvajärjestelmän alaan.

5 Koska Tribunal du travail de Bruxelles on arvioinut, että väitteisiin, joita asianosaiset ovat näin esittäneet, liittyy yhteisön oikeuden tulkintaa koskeva ongelma, se on lykännyt asian ratkaisua ja esittänyt yhteisöjen tuomioistuimelle seuraavat ennakkoratkaisukysymykset:

"1) Onko se, että jäsenvaltio kieltäytyy kokonaan tai osittain vapauttamasta sellaista toisen jäsenvaltion kansalaista, joka tarjoaa palveluja ensiksi mainitussa jäsenvaltiossa, maksamasta tässä jäsenvaltiossa sellaisia sosiaaliturvamaksuja, jotka liittyvät hänen siellä harjoittamaansa itsenäiseen ammattiin, jota hän harjoittaa toissijaisesti, vaikka häneen pääasiallisesti sovelletaan toisen jäsenvaltion sosiaaliturvalainsäädäntöä työntekijäasemansa vuoksi, kun kieltäytymisen perusteena on ainoastaan se, että hänen toimintansa työntekijänä, jota hän harjoittaa 'tavanmukaisesti ja pääasiallisesti', tapahtuu sen jäsenvaltion alueen ulkopuolella, jossa palvelu tarjotaan, yhteen sopivaa 25.3.1957 tehdyn ETY:n perustamissopimuksen (joka on hyväksytty 2.12.1957 annetulla Belgian lailla) 7 artiklan, 8 artiklan 1 ja 7 kohdan, 52 artiklan, 59 artiklan ensimmäisen alakohdan, 60 artiklan kolmannen alakohdan ja 65 artiklan kirjaimen ja hengen kanssa?

2) Jos vastaus ensimmäiseen kysymykseen on myöntävä, eivätkö sovellettavat yhteisön oikeuden määräykset ole yhteensopimattomia sen 19.12.1967 annetun Belgian kuninkaan asetuksen 35 pykälän 1 ja 3 kohdan kanssa, joka koskee 27.7.1967 annetun kuninkaan asetuksen

nro 38 täytäntöönpanoa, jolla puolestaan järjestetään itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturva, niiltä osin kuin ainoastaan Belgiassa harjoitettua ansiotyötä pidetään ´muuna ansiotyönä´ kuin itsenäisen ammatin harjoittaminen, vaikka kyseisissä asetuksen kohdissa ei tätä nimenomaisesti mainitakaan?"

6 Pääasiaa koskevia tosiseikkoja, asiaan liittyviä kansallisen oikeuden ja yhteisön oikeuden säännöksiä sekä yhteisöjen tuomioistuimelle esitettyjä kirjallisia huomautuksia koskevat tarkemmat tiedot ilmenevät suullista käsittelyä varten laaditusta kertomuksesta. Oikeudenkäyntiasiakirjojen näitä osia käsitellään jäljempänä vain, mikäli se on tarpeen tuomioistuimen perustelujen selvittämiseksi.

7 On täsmennettävä, että itsenäisiä ammatinharjoittajia koskeva yhteisön järjestelmä on luotu sosiaaliturvajärjestelmien soveltamisesta yhteisön alueella liikkuviin palkattuihin työntekijöihin ja heidän perheisiinsä annetun asetuksen (ETY) N:o 1408/71 (EYVL L 143, s. 1) laajentamisesta itsenäisiin ammatinharjoittajiin ja heidän perheenjäseniinsä. Asetuksen 2 artiklassa todetaan, että asetuksen mukaan ei saavuteta oikeuksia sen voimaantulopäivää edeltävältä ajalta. Asetuksen 4 artiklasta seuraa kuitenkin, että asetus on tullut voimaan vasta 1.7.1982, toisin sanoen niiden ajanjaksojen jälkeen, jotka ovat kysymyksessä pääasiassa olevassa asiassa (1979–1980). Tätä asetusta ei näin ollen voida soveltaa näihin asioihin, ja siten esitetyssä kysymyksessä viitataan oikein perustein yksinomaan tiettyihin perustamissopimuksen määräyksiin.

8 Tältä osin on muistettava, että perustamissopimuksen 7 artiklan nojalla kaikki kansalaisuuteen perustuva syrjintä on kiellettyä tämän sopimuksen soveltamisalalla.

9 Oikeudenkäyntiasiakirjoista ilmenee kuitenkin, että pääasian taustalla olevaa kansallista lainsäädäntöä sovelletaan erotuksetta kaikkiin itsenäisiin ammatinharjoittajiin, jotka harjoittavat itsenäistä ansiotyötä Belgiassa, eikä niillä syrjitä ammatinharjoittajia kansalaisuuden perusteella. Vaikka on totta, että ne itsenäiset ammatinharjoittajat, jotka pääasiallisesti tekevät epäitsenäistä ansiotyötä muussa jäsenvaltiossa kuin Belgiassa, ovat tätä lainsäädäntöä sovellettaessa epäedullisemmassa asemassa, ei yhteisöjen tuomioistuimelle ole esitetty mitään sellaista tietoa, jonka perusteella voisi todeta, että nämä epäedullisemmassa asemassa olevat ammatinharjoittajat olisivat yksinomaan tai pääasiallisesti muita kuin Belgian kansalaisia. Ei myöskään voida katsoa, että kyseinen kansallinen lainsäädäntö johtaisi epäsuoraan kansalaisuuteen

perustuvaan syrjintään. Näissä olosuhteissa perustamissopimuksen 7 artiklalla ei ole merkitystä asian ratkaisun kannalta.

10 Seuraavaksi on muistettava, että perustamissopimuksen 52 artiklan ensimmäisessä kohdassa säädetään niiden rajoitusten poistamisesta, jotka koskevat jäsenvaltion kansalaisen vapautta sijoittautua toisen jäsenvaltion alueelle, ja että yhteisöjen tuomioistuimen vakiintuneen oikeuskäytännön mukaan kyse on suoraan sovellettavasta yhteisön oikeussäännöstä. Jäsenvaltioiden on noudatettava tätä oikeussääntöä, vaikka ne sellaisen säännöstön puuttuessa, joka koskee itsenäisten ammatinharjoittajien asemaa sosiaaliturvajärjestelmässä, ovatkin edelleen toimivaltaisia antamaan asiaa koskevaa lainsäädäntöä.

11 Kuten yhteisöjen tuomioistuin on todennut (ks. erityisesti asia 107/83, Klopp, tuomio 12.7.1984, Kok. 1984, s. 2971, sekä asia 270/83, komissio v. Ranska, tuomio 28.1.1986, Kok. 1986, s. 285), sijoittautumisvapaus ei rajoitu ainoastaan oikeuteen perustaa yksi liike yhteisössä, vaan siihen kuuluu mahdollisuus ammattia koskevia sääntöjä noudattaen luoda ja ylläpitää useita toimipaikkoja yhteisön alueella.

12 Nämä seikat pätevät myös sellaiseen työntekijään, joka työskentelee yhdessä jäsenvaltiossa ja joka haluaa lisäksi harjoittaa itsenäistä ammattia toisessa jäsenvaltiossa.

13 Henkilöiden vapaata liikkuvuutta koskevien perustamissopimuksen määräysten tarkoituksena on näin ollen helpottaa yhteisön kansalaisten kaikenlaista ansiotyön tekemistä koko yhteisön alueella, ja näiden määräysten kanssa on ristiriidassa sellainen kansallinen lainsäädäntö, jolla voi olla näiden kansalaisten kannalta epäedullisia vaikutuksia siinä tilanteessa, että he haluavat laajentaa toimintansa yhden ainoan jäsenvaltion alueen ulkopuolelle.

14 Sellainen jäsenvaltion säännöstö, jolla vapautetaan ne henkilöt, jotka pääasiallisesti tekevät epäitsenäistä ansiotyötä tässä jäsenvaltiossa, maksamasta itsenäisten ammatinharjoittajien järjestelmään kuuluvia maksuja, mutta jolla tämä vapautus evätään niiltä henkilöiltä, jotka pääasiallisesti tekevät epäitsenäistä ansiotyötä toisessa jäsenvaltiossa, asettaa epäedulliseen asemaan ansiotyön tekemisen tämän jäsenvaltion alueen ulkopuolella. Tällainen säännöstö on näin ollen perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklan vastainen.

15 Lopuksi on todettava, että riidanalaisella kansallisella säännöksellä ei tarjota mitään täydentävää sosiaaliturvaa asianomaisille, jotka kuuluvat sen jäsenvaltion sosiaaliturva- ja eläkejärjestelmään, jossa he tekevät epäitsenäistä

päätyötään. Sitä haittaa, joka aiheutuu yhden ainoan jäsenvaltion ulkopuolella tehdylle ansiotyölle, ei voida näin ollen missään oloissa perustella.

16 Näissä olosuhteissa ennakkoratkaisukysymyksiin on vastattava, että perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastaista on se, että jäsenvaltio kieltäytyy myöntämästä niille itsenäisille ammatinharjoittajille, jotka tekevät itsenäistä ansiotyötä sen alueella, vapautusta niistä maksuista, joista on säädetty itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvan järjestävässä kansallisessa lainsäädännössä, kun kieltäytymisen perusteena on se, että sitä epäitsenäistä ansiotyötä, jonka vuoksi kyseisellä henkilöllä voisi olla oikeus vapautukseen, tehdään toisen jäsenvaltion alueella.

Oikeudenkäyntikulut

17 Yhteisöjen tuomioistuimelle huomautuksensa esittäneille Belgian hallitukselle ja Euroopan yhteisöjen komissiolle aiheutuneita oikeudenkäyntikuluja ei voida määrätä korvattaviksi. Pääasian asianosaisten osalta asian käsittely yhteisöjen tuomioistuimessa on välivaihe kansallisessa tuomioistuimessa vireillä olevan asian käsittelyssä, minkä vuoksi kansallisen tuomioistuimen asiana on päättää oikeudenkäyntikuluista.

Näillä perusteilla

YHTEISÖJEN TUOMIOISTUIN (kolmas jaosto),

on ratkaissut Tribunal du travail de Bruxellesin (kolmastoista jaosto) 30.4.1987 tekemällään päätöksellä esittämät kysymykset seuraavasti:

Perustamissopimuksen 48 ja 52 artiklaa on tulkittava siten, että niiden vastaista on se, että jäsenvaltio kieltäytyy myöntämästä niille itsenäisille ammatinharjoittajille, jotka tekevät itsenäistä ansiotyötä sen alueella, vapautusta niistä maksuista, joista on säädetty itsenäisten ammatinharjoittajien sosiaaliturvan järjestävässä kansallisessa lainsäädännössä, kun kieltäytymisen perusteena on se, että sitä epäitsenäistä ansiotyötä, jonka vuoksi kyseisellä henkilöllä voisi olla oikeus vapautukseen, tehdään toisen jäsenvaltion alueella.

Moitinho de Almeida Everling Galmot

Julistettiin Luxemburgissa 7 päivänä heinäkuuta 1988.

J.-G. Giraud
kirjaaja

J. C. Moitinho de Almeida
kolmannen jaoston puheenjohtaja